

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 20 мај 2022 година, врз основа на примена жалба од Лука Павиќевиќ, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот на порталот „Кооперација.мк“, насловен „Средношколец: Сакам да се укинат распустите! Сакаме да учиме!!!“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на 4 мај 2022 година, претседателот на Сојузот на средношколци, Лука Павиќевиќ поднесе жалба за текстот со наслов „Средношколец: Сакам да се укинат распустите! Сакаме да учиме!!!“, објавен на 2 мај 2022 година, на веб - платформата „Кооперација.мк“ (www.kooperacija.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, нарушување на приватноста и незаштитена малолетна публика.

Павиќевиќ смета дека најспорен е начинот на кој што е презентирана веста, иако станувало збор за сатирична содржина. Тој вели дека без разлика што на крајот од текстот било посочено дека се работи за измислена изјава на „анонимен член на Сојузот на средношколци во земјава“, спорно било тоа што во рамките на содржината била објавена негова фотографија од негово гостување на национална телевизија. Жалителот посочува дека, иако авторот никаде не наведува дека Павиќевиќ ја дал предметната изјава, со објавувањето на неговата фотографија се сугерирало токму тоа.

„Значи, станува збор за „misleading“ содржина, т.е. конкретниов запис го наведува читателот во погрешна насока, која не е вистинита. Изборот на фотографија е дополнително проблематичен имајќи предвид дека јас сум малолетно лице, кое се најде на тапетот на нападите директно од страна на најголемата партија во државата, а верувам дека и самиот автор и неговата редакција се свесни дека мошне ретко мнозинството од луѓе сфаќа дека порталот е сатиричен, туку напротив веста се зема здраво за готово“, потенцира претседателот на Сојузот на средношколци во поднесената жалба.

Павиќевиќ, меѓудругото, вели дека за горенаведеното сведочат и коментарите на Фејсбук објавата на веста, во кои освен говор на омраза, евидентни биле и повици за насилство кон него, па дури и повици за негово убиство.

Тој смета дека не се работи за ненамерен пропуст на авторот, туку за смислено изработена информација, пред сè, поради објавувањето на негова фотографија во сатиричната вест. Жалителот забележува и дека никаде не било наведено дека веста е сатирична, ниту во насловот, ниту во самата содржина од текстот. Тој посочува дека интернет - порталот нема импресум, ниту какви било наведени информации за контакт.

Во прилог на жалбата до Советот за етика во медиумите, Павиќевиќ достави и повеќе принт скринови од коментари со недолична содржина на социјалните мрежи поттикнати од предметниот текст, принт скрин од порака која што ја добил на приватниот Инстаграм профил, како и од неговите обиди да стапи во контакт со авторот на оспорениот текст.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со порталот „Кооперација.мк“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Од „Кооперација.мк“ во врска со наводите од жалителот истакнаа дека порталот е комуникациска платформа и не е регистриран медиум, што значи нема уредник, уредничка политика и вработени новинари, односно:

„Кооперација како ИТ решение им нуди на членовите само платформа за изразување на своите ставови и мислења. Не уредува, модерира или одобрува содржини, па затоа нема одговорност кон трети засегнати страни.

Ова софтверско решение овозможува регистрација и по истата аворот добива простор за свое изразување. Ставовите се лични на авторот и Кооперација.мк не ги модерира ниту одобрува и не секогаш се согласува со ставовите на авторите.

Ова е објавено на веб страната и сите кои пишуваат текстови се согласни со правилата на користење на платформата. Исто така, членовите имаат пристап до ФБ страната каде си ги споелуваат своите автроски текстови“.

На крајот во одговорот од „Кооперација.мк“ истакнуваат дека темата која што ја обработува порталот е сатира.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во текстот е прекршен членот 10 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 10: *„Новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...)“.*

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека порталот „Кооперација.мк“ не е член на Советот за етика во медиумите, ниту е дел од Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 20 мај 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, утврди дека се работи за текст поставен во рубриката сатира, иако генерална оценка на Комисијата е дека предметната содржина, целосно не соодветствува со овој новинарски жанр.

Авторот на текстот пренесува измислена (непостоечка) изјава, на како што се наведува, „анонимен член на Сојузот на средношколци“ во форма на фикција и во која тој наводно бара „укинување на училишните распусти“. Таквиот пристап во жанрот „сатира“, преку хиперболизирана реалност да се преувеличуваат одредени општествени прашања е новинарски оправдано, а Комисијата, во самата содржина на текстот, не препозна суштински отстапки од Кодексот на новинарите.

Сепак, проблематично за Комисијата е контекстуализирањето на претседателот на Здружението на средношколците, Лука Павиќевиќ, кој е жалител во оваа постапка, на начин, што авторот поставил негова фотографија на сатиричната објава. Ова од причини што со објавувањето на неговата фотографија, несомнено, кај голем дел од читателите се добила сосема поинаква конотација и впечаток дека токму претседателот на Сојузот на средношколци ги искажал „контроверзните“ ставови наведени во текстот. Потврда за тоа, секако, се повеќето десетици коментари со говор на омраза, закани и повици за насилство упатени кон Павиќевиќ, објавени под текстот на платформата „Кооперација“, а уште повеќе, под истиот текст на фејсбук страницата на порталот, како на пример:

„Ќе те казнат Исус, Алах, Буда, не си играј со господ дете“, „Треба ова да се утепа додека е мало!!!“, „Од утре че јадиш чотек на секој одмор“, „Бесилката за овој додека е време“, „Само гепек за тебе“, „Име и презиме и улица пуштете ми“ и сл.

Комисијата констатираше дека од 4-ти мај, кога е објавена содржината на фејсбук страницата на порталот, до објавувањето на ова мислење, се објавени повеќе од три илјади коментари на читатели и многу споделувања на текстот, што недвосмислено упатува на тоа дека говорот на омраза и повиците за насилство се прошириле и добиле сериозна димензија во јавноста. Веб-платформата „Кооперација“ не смеела да ги игнорира таквите коментари и требало правовремено да реагира и да ги избрише. Одговорност на медиумите не е само содржината на текстот, туку и ефектите што може да ги предизвика, како во случајов.

Оттука, Комисијата најде дека „Кооперација“ го прекршила **членот 10** од Кодексот на новинарите, според кој, медиумот и новинарот не треба да објавуваат содржина (информација, фотографија, мислење, коментар), која има за цел да шири непријателство или омраза, или ако постои голема веројатност дека објавениот материјал ќе предизвика и поттикне непријателство или говор на омраза спрема некого поради неговата раса, етничка

припадност, пол, вера, политичка припадност, сексуална ориентација, физички недостаток итн.

Според Насоките за етичко известување во онлајн медиумите, одговорност сносат онлајн медиумите за редовно прегледување и брзо отстранување на коментарите на корисниците што се објавуваат под новинарските содржини на веб-страниците или на социјалните мрежи, а коишто содржат говор на омраза и имаат потенцијал да предизвикаат штетни последици во општеството.

Онлајн медиумот е одговорен и за содржината на објавените коментари од своите читатели, објавени на веб-страницата на онлајн медиумот во просторот за коментари, под новинарските содржини. Тој треба да ги отстрани сите коментари кои содржат: повикување на насилство или други кривични дела, говор на омраза, дискриминација, закани и други облици на загрозување на правата и безбедноста на поединци, групи, институции, без оглед дали се директно или индиректно поврзани со текстот или темата што се обработува во него.

Онлајн медиумот ќе дефинира правила за уредување на коментарите на читателите во просторот за слободно коментирање под објавените текстови и содржини. Тие правила ќе бидат објавени на платформите на кои содржината се објавува и ќе содржат: информации за регистрирањето на коментарите, почитувањето на правилата на коментирање, недозволените содржини во коментарите, причина за отстранување на коментарите и др. Онлајн медиумот е одговорен и за содржините на коментарите поставени кон новинарските содржини на медиумот објавени на неговиот профил на социјалните мрежи.

Во однос на наводите на жалителот за нарушување на приватноста и незаштитена малолетна публика, Комисијата не најде такво отстапување од Кодексот. Став на членовите на Комисијата е дека жалителот е јавна личност и официјален претставник на средношколците, со што подлежи на посилен јавен надзор и на поширок обем на податоци кои можат да бидат објавени во јавноста.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Ердем Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

